

ВІДГУК

офіційного опонента

на дисертаційну роботу Дубинської Ірини Іванівни
за темою «Управління трудовими ресурсами регіону в умовах зростання
зовнішніх та внутрішніх загроз», подану до спеціалізованої вченої ради
Д 41.088.05 в Одеській національній академії харчових технологій
на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю
08.00.05 - розвиток продуктивних сил і регіональна економіка

Актуальність теми дослідження

Проблема управління трудовими ресурсами регіону в умовах економічної кризи не втрачає своєї актуальності, оскільки кризові явища в економіці України носять майже перманентний характер, що негативним чином впливає на стан та перспективи розвитку трудових ресурсів регіонів. Разом з тим, глобальний тренд соціально-економічного розвитку, спрямований на формування економіки знань та інформаційного суспільства, не тільки не знижує роль ресурсу праці в системі економічних ресурсів суспільства, але значно підвищує її, зважаючи на те, що трудові ресурси виступають провідним носієм інформаційно-інтелектуальної складової виробництва. Важливим аспектом даної проблеми є розробка та застосування критеріїв, які б дозволяли виявити специфіку кризових явищ в окремих регіонах країни і на цій основі визначити пріоритетні диференційовані заходи регіональної політики щодо соціально-трудої сфери.

В умовах зростаючої глобалізації світової економіки, загострення глобальної конкуренції найбільш важливим фактором національної конкурентоспроможності є висококваліфіковані і вмотивовані людські ресурси. Трудові ресурси регіону є важливим стратегічним ресурсом, який потребує інвестицій, модернізації, вдосконалення та відповідної зміни управлінської парадигми. Стратегія розвитку трудових ресурсів стає невід'ємною складовою частиною регіонального розвитку. Наведені положення обумовлюють актуальність теми дисертаційної роботи

Дубинської І. І., вибір мети та завдань, обґрунтування предмету та об'єкту дослідження.

Так, сьогодні людські ресурси постають унікальним ресурсом у будь-якій системі, яка їх поєднує і відіграють вагомую роль в глобальному суспільстві. Результат взаємодії людських ресурсів з іншими зумовлює розвиток суспільства. Тому кількість людських ресурсів та їх якість безпосередньо впливають на результати їх діяльності та змінюють середовище життєдіяльності, що визначає провідну роль людських ресурсів у процесах соціально-економічного розвитку регіонів.

В умовах глобалізації саме якісні трудові ресурси призводять до підвищення конкурентоспроможності регіонів, і як наслідок зменшення безробіття, покращення показників ефективності управління людськими ресурсами, зміни на краще кількості економічно-активного населення та навіть кращому становищу країни в індексі людського розвитку тощо. Актуалізація цілого ряду проблем, які мають значення для ефективного управління трудовими ресурсами регіону, підтверджує необхідну важливість для науки і практики господарювання проведення досліджень у зазначеному ракурсі, що підтверджує актуальність теми дисертаційної роботи Дубинської І. І.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота Дубинської І. І. виконана згідно з напрямками досліджень Міжнародного університету бізнесу і права: «Ефективне використання ресурсного потенціалу АПК України в умовах глобалізації світової економіки» (номер державної реєстрації 010911002938), де автором розроблено концептуальні аспекти підвищення ефективності використання трудових ресурсів регіону, зокрема сільських районів; Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова при виконанні

теми: «Сталий розвиток України та її регіонів в умовах посилення інтеграційних процесів» (номер державної реєстрації 011511001493) в межах якої досліджено вплив трудових ресурсів на стійкий економічний розвиток.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій

Наукові положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи Дубинської І. І. базуються на системному підході до аналізу і діагностики об'єкта дослідження. Наукова обґрунтованість та достовірність основних наукових положень дисертації, отриманих результатів, висновків та сформованих рекомендацій підтверджується використанням автором сучасних методів дослідження, як загальнонаукових, так і спеціальних (методів аналізу та синтезу; логічного, системного, структурного та порівняльного аналізу; графічного методу; програмно-цільового підходу), значною кількістю використаної наукової літератури та великим обсягом проаналізованої статистичної інформації, нормативно-законодавчих положень, апробацією основних положень та результатів дослідження на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях, наукових семінарах.

Дисертація за змістом, сутністю, структурою та оформленням повністю відповідає вимогам до кандидатських дисертацій економічного профілю, які визначені уповноваженим органом з атестації кадрів вищої кваліфікації, містить вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, додатки. Дисертаційна робота Дубинської Ірини Іванівни характеризується логічною, завершеною структурою та послідовною побудовою, повною мірою висвітлює зміст визначених розділів.

Так, у першому розділі роботи «Теоретико-методичні основи управління трудовими ресурсами регіону» (с. 11 - 54) автором розкрито сутність та характеристику трудових ресурсів регіону, систематизовано зарубіжний

досвід управління трудовими ресурсами регіону в умовах зростання зовнішніх та внутрішніх загроз, визначено методичні підходи до оцінки ефективності управління трудовими ресурсами регіону.

У другому розділі «Сучасний стан управління трудовими ресурсами регіонів» (с. 55 - 111) автором досліджено міжрегіональні асиметрії у формуванні трудових ресурсів, проведено ранговий аналіз як багатокритеріальну оцінку трудових ресурсів регіону, оцінено вплив зовнішніх та внутрішніх факторів на формування трудового потенціалу регіону.

У третьому розділі «Підвищення ефективності управління трудовими ресурсами регіону в умовах зростання зовнішніх та внутрішніх загроз» (с. 112 - 160) обґрунтовано стратегічні орієнтири трансформації системи управління трудовими ресурсами регіону під впливом кризових явищ; досліджено мотивацію трудової діяльності як основний елемент управління трудовими ресурсами регіону в умовах зростання зовнішніх та внутрішніх загроз; обґрунтовано напрями підвищення ефективності управління трудовими ресурсами регіону в контексті децентралізації.

Таким чином, очевидно, що структура роботи логічна і завершена, характеризується достатньою для розкриття теми постановкою завдань, оригінальністю підходів їхнього вирішення, обґрунтованістю висновків і рекомендацій.

Наукова новизна результатів дослідження

Результативною ознакою опонованої дисертації є розробка теоретико-методичного підґрунтя щодо управління трудовими ресурсами на регіональному рівні. Загальним науковим результатом дисертаційної роботи є подальший розвиток теоретико-методичних положень і розробка практичних рекомендацій щодо обґрунтування напрямів управління

трудовами ресурсами регіону в умовах зростання зовнішніх та внутрішніх загроз. Найсуттєвішими результатами, які характеризують наукову новизну дослідження та особистий внесок здобувана, є такі:

1. На основі інституціонального підходу побудовано концептуальну модель взаємозв'язку факторів, що згруповані в дві основні групи: фактори життєвого потенціалу та економічної ефективності, що діють в короткостроковій і довгостроковій перспективі на основі взаємодії органів державної влади та регіональних органів в полі інституційного середовища регіону та має двосторонній вплив на економічний потенціал та економічну ефективність трудових ресурсів регіону. Автором враховано діалектику цих взаємин, яка полягає в постійній корекції обсягів виробництва благ в матеріальній та нематеріальній сфері, потреби в об'єктах соціальної інфраструктури в умовах мінливої політичної, економічної, демографічної ситуації, що безпосередньо визначає чисельність населення, попит і пропозицію робочої сили і дає можливість оцінити ефективність скоригованого соціально-економічного розвитку території регіону (с. 107-109).

2. В дисертаційному дослідженні автором запропоновано трактування поняття трудові ресурси регіону, як соціально-економічної категорії, що досліджує сукупність працівників, які володіють кількісними та якісними характеристиками, що здатні відображати можливості їх результативної трудової діяльності в конкретному регіоні (с. 15).

3. Важливою частиною дослідження є розроблений автором методичний підхід до до рангової оцінки ефективності управління трудовими ресурсами регіонів, на підставі якої ефективність управління трудовими ресурсами регіонів оцінюється на основі їх ранжування за рівнем економічної активності, зайнятості, безробіття; навантаження зареєстрованих безробітних на одне вільне робоче місце; рівень прийому на роботу працівників; вибуття з роботи працівників; розширення професійної підготовки робітників; підвищення кваліфікації працівників; рівень капітальних інвестицій (у

фактичних цінах), млрд. грн.; середньомісячна (за рік) номінальна заробітна плата штатних працівників на основі чого розрахунок інтегрального показника оцінки ефективності управління трудовими ресурсами регіонів країни здійснюється на основі сумування рангового значення кожного з вищевказаного переліку показників (с. 51).

4. Важливим є запропонований автором концепт дуалістичного впливу кризових явищ на трудові ресурси регіону, на основі якого доведено, що глобальне та макросередовище, формуючи кризові явища створює зону кризового тиску на основних елемент соціально-економічного стану регіону - його трудові ресурси, створюючи тим самим загрози економічного та соціального характеру, а саме загрозу погіршення інвестиційного клімату, зниження конкурентних позицій регіону, активізацію внутрішньої та зовнішньої міграції і як наслідок виникнення соціальної напруги в суспільстві (с. 131-134).

5. Значний інтерес представляє собою розроблені автором стратегічні аспекти результатів децентралізації в галузі управління трудовими ресурсами регіону, що повинні активізуватись по трьох основних напрямках: збільшення сприятливих можливостей у трудовій сфері для розширення діапазону вибору, забезпечення добробуту працівників для підтримки позитивного зв'язку між працею і людським розвитком, і адресні дії з подолання викликів, пов'язаних з конкретними групами та умовами (с. 151-157).

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях і авторефераті

Основні наукові положення та результати дисертаційної роботи достатньою мірою висвітлені автором у 11 наукових працях, з яких: 8 статей у наукових фахових виданнях (у тому числі 4 одноосібно), з яких 4 включені

до міжнародних наукометричних баз; 3 тез доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях. Загальний обсяг публікацій складає 4,63 ум.-друк, арк., з яких авторіві належить 3,35 ум.-друк. арк. Кількість, обсяг та зміст друкованих праць надають авторіві право публічного захисту дисертації. Характер видань та зміст опублікованих наукових праць відповідають вимогам щодо оцінювання повноти висвітлення одержаних результатів дисертаційної роботи на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук.

Автореферат за змістом відповідає дисертаційній роботі та повною мірою розкриває її основні положення, ступінь новизни розробок, теоретичне та практичне значення отриманих результатів. Матеріал автореферату викладено чітко, послідовно, літературною мовою. Ілюстративний матеріал допомагає зрозуміти і оцінити основні ідеї роботи.

Теоретична та практична цінність результатів дослідження

Теоретичне значення одержаних результатів полягає в поглибленні теоретичних і методичних положень щодо засад управління трудовими ресурсами регіону, які можуть бути використані під час формування програм регіонального розвитку. У дисертаційній роботі Дубинської І.І. містяться ряд теоретичних та прикладних авторських розробок, які характеризуються науковою новизною, сприяють розвитку економічної теорії та регіональної економіки з питань управління трудовими ресурсами. Наукові розробки доведено до рівня конкретних практичних рекомендацій, спрямованих на подальший розвиток теоретичних положень та удосконалення методичного забезпечення управління трудовими ресурсами на регіональному рівні.

Зокрема, результати дисертаційного дослідження впроваджено в практику діяльності Миколаївського обласного фонду розвитку і підтримки громадських ініціатив (довідка № 1/16 від 8.06.2016 р.); Регіонального фонду

підтримки підприємництва в Миколаївській області (довідка № 15/19 від 15.06.2016 р.); ПАТ «Оберіг» с. Семенівка Арбузинського району Миколаївської області (довідка № 244 від 15.05.2015 р.); ТОВ «Семенівський агросервіс» (довідка № 95 від 08.11.2016 р.).

Окремі теоретичні й методичні положення дисертації запроваджено у науково-навчальному процесі Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (довідка № 66-02/4142 від 23.11.2016 р.), у Міжнародному університеті бізнесу і права (довідка № 206 від 22.06.2016 р.).

Дискусійні положення та зауваження щодо дисертації

Відзначаючи актуальність обраної здобувачем теми, наукову новизну результатів дисертаційної роботи, їх достовірність та повноту викладу в опублікованих працях, слід вказати і на наявність в роботі Дубинської І.І. дискусійних положень та певних недоліків. Суть основних з них полягає в наступному:

1. В підрозділі 1.2 зарубіжний досвід управління трудовими ресурсами регіону в умовах зростання зовнішніх та внутрішніх загроз (с. 23-39), проаналізовано різноманітні підходи до управління трудовими ресурсами, але доцільно було б згрупувати різноманітні підходи до управління за класифікаційними ознаками, це значно підсилило б підрозділ.

2. У підрозділі 2.3 дисертаційної роботи представлена цікава концептуальна модель взаємозв'язку факторів життєвого потенціалу та економічної ефективності трудових ресурсів регіону (с. 108), але доцільно було б провести паралелі між існуючою системою та запропонованою моделлю.

3. На рис. 3.1 (с. 113) представлено класифікація кризових явищ, а слід було б поєднати цю класифікацію з різними рівнями розвитку трудових ресурсів, адже теоретичні викладки в третьому розділі є вже не доречними.

4. У підрозділі 3.1 стратегічні орієнтири трансформації системи управління трудовими ресурсами регіону під впливом кризових явищ представлені досить загально, слід було б розділити свої пропозиції за групами регіонів, наприклад за рівнем їх інвестиційної привабливості.

5. В підрозділі 3.2 мотивація трудової діяльності як основний елемент управління трудовими ресурсами регіону в умовах зростання зовнішніх та внутрішніх загроз розкрито на прикладі конкретного підприємства Причорноморського регіону і не зрозуміло наскільки цей приклад є типовим чи навпаки виключенням серед інших підприємств регіону.

Проте, вказані зауваження не знижують наукової цінності та практичного значення дисертаційної роботи й не впливають на загальну позитивну оцінку дослідження.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Дубинської Ірини Іванівни «Управління трудовими ресурсами регіону в умовах зростання зовнішніх та внутрішніх загроз» є самостійним завершеним науковим дослідженням, виконаним на актуальну тему, яка характеризується новизною одержаних результатів і висновків, має теоретичне та практичне значення.

Аналіз змісту дисертації, автореферату та основних опублікованих наукових праць Дубинської І. І. дозволяє зробити висновок про те, що визначені здобувачем завдання дослідження осмислені, ретельно опрацьовані і вирішені на високому теоретико-методичному рівні.

Сукупність одержаних результатів забезпечує вирішення важливого наукового і практичного завдання, яке полягає у подальшому розвитку теоретико-методичних положень і розробці практичних рекомендацій щодо

управління трудовими ресурсами регіону в умовах зростання зовнішніх та внутрішніх загроз, та відповідає паспорту спеціальності 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка.

За змістом і оформленням дисертаційна робота відповідає вимогам пунктів 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а її автор Дубинська Ірина Іванівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,

завідувач кафедри економіки та

міжнародних економічних відносин

Миколаївського національного університету

імені В. О. Сухомлинського

Т. В. Стройко

ВЛАСНОРУЧНИЙ ПІДПИС

 ЗАСВІДЧУЮ
 Нач. відділу кадрів МНУ
 Імені В.О.Сухомлинського
 Дата

Відсутня надіяшов 14.12.2016

Валентина секретар
 СВР Д 41.088.05

Т. В. Стройко